

CENTRAL EURASIAN JOURNAL

DEPARTMENT OF CENTRAL EURASIAN STUDIES – INDIANA UNIVERSITY

April 2006

Welcome to the spring issue of the *Central Eurasian Journal*, written and edited by the students in the Department of Central Eurasian Studies at Indiana University, Bloomington.

This newsletter is dedicated to target-language communication among students who study the languages taught on a regular basis in our department: Estonian, Finnish, Hungarian, Kazakh, Mongolian, Persian, Tibetan, Turkish, Uyghur and Uzbek. In this edition of the Journal, learners of the Uzbek distance class have also submitted contributions.

In the journal, students from various levels of the above-mentioned languages wrote short pieces in various genres in the languages they are studying. Their work was edited by upper-level students. Instructors gave encouragement and guidance, but re-

viewed each piece for content only. Thus, this newsletter is an authentic representation of the language ability of its contributors. We make no claim that minor imperfections in grammar, spelling, or syntax do not exist. We believe that *communication* is the essence of language learning and use, and in this each contribution is deserving of praise.

We would like to thank all of the advanced students and instructors who assisted in reviewing and collecting the contributions. The student contributors ought to be proud of their work shown in this issue.

We owe special thanks to Dr. William Fierman, Director of the Inner Asian and Uralic National Resource Center as well as the IAUNRC for providing the funding that makes the Journal possible.

The current issue is the final edition of the 2006 spring semester. The Journal will

resume in the fall semester.

We would like to wish all our readers a relaxing summer.

Paul Rodrigues, Editor
prrodrig@indiana.edu

Beatrix Burghardt
Language Coordinator
bburghar@indiana.edu

Language	Page
Finnish	2
Hungarian	3
Kazakh	4
Mongolian	5
Persian	6
Tibetan	8
Turkish	9
Uyghur	10
Uzbek	11

Sanomia Suomesta

Amerikansuomalaisia Kansansankareita

Amerikan yhteisöissä, joissa asutaan suomalais-etnisiä ihmisiä, myös asuu erikoista kansanperinnettä. Amerikansuomalaiset ihailevat vahvasti omaa kulttuuria, ja he luovat perinnettä jotka muistuttavat heidä juurista: amerikkalainen ja suomalainen.

Amerikassa on kaksi kansansankaria jotka kuvastelevat kulttuurista tarkoitusta niissä yhteisöissä ja jotka opettavat nuoreille mitä on suomalaisuus Amerikassa. Ensimmäinen sankari on Pyhä Urho, kenen pyhäpäivä on 16. maaliskuuta (vain yksi päivä ennen kuin irlantilainen Pyhä Patrick!). Urho on luotu vuonna 1956 Minnesotassa kun amerikansuomalainen mies Richard Matson ei halunnut kuulla taas Pyhä Patrickin tarinoita taas irlantilaisista ystävästä. Hän kertoi heille, että Suomessa myös oli niin voimakas mies, joka viime jääkaudella ajoi kaikki heinäsiirkat Suomen pois sanomalla, "Heinäsiirkka, heinäsiirkka, menee täältä hiiteen" kolme kertaa. Hän pelasti Suomen monia rypäleitä, joista on tehty suomalaisia kuuluisia viinejä. Totta kai, on vitisi, mutta tarina kasvoi, ja pian Pyhä Urhon päivää juhlattiin monissa yhteisöissä Minnesotassa ja muissa Amerikassa.

Toinen sankari on Heikki Lunta. Niin sanottiin, että suomalainen lumijumala on luotu Michiganissa vuonna 1970 kun lunta ei tulee ennen kuin moottorikelkka kilpailu. Moottorikelkka seura ostoi radion ilmoitusta kilpailulle ja radiossa on soittanut Dave Riutan uusi laulu "Heikki Lunnan Lumitanssilaulu." Heti suuri lumimyrsky tuli, ja on niin kovin että, kilpailu perutettiin. Talvella on sen jälkeen oikein paljon lunta ja keväällä Dave kirjoiti, "Heikki Lunta, Menee Pois." Nyt kun joku haluaa lunta Ylä-Michiganissa, voi soittaa laulu ja tanssia ulkona. Moni uskoo, että laulu tuo lunta ja jos ei se halua, älä soita sitä!

Heikki Lunta ja St. Urho muistuttavat amerikansuomalaisia että heillä on sekoitettu kulttuuri. He ovat vitsinä Suomen suurhistoriasta joka Suomella ei ole. Kun puhuu heistä, puhuu vanhemmista, suomalaisten stereotyyppistä ja Amerikansuomen meneisyydestä ja tulevaisuudesta. He ovat niin tärkeät miehet.

Hilary Virtanen, Advanced Finnish II

~

Conan O'Brien menee Suomeen

Amerikkalainen koomikko ja televisiokasvo Conan O'Brien kävi Suomessa helmikuussa. O'Brien on "Late Night" keskusteluohjelman vetäjä ja uskotaan että hän muistuttaa Suomen presidentti Tarja Halosta. Koska O'Brien muistuttaa Halosta, "Late Show" te-kee usean hauskaa ilmoitusta joka mainos-tivat presidentin. O'Brien ja hänen ohjelma ovat nyt hirveän suosittu Suomessa.

Kaksituhatta ihmisiä olivat Helsinki-Vantaalla (Helsingin lentokenttä) tervehtiä O'Brienin. Kahdeksankymmenen reporteria olivat siellä myös. O'Brien sanoi että hän halusi olla Suomen kabinetissa ja tarkastaa naisten saunat. O'Brien myös halusi muuttaa Suomen nimi. Hän pitää nimistä "Cone-landia." Kun O'Brien saapui Suomeen, Helsingin lentokenttä olivat nimeksi "Conan O'Brien International Airport." O'Brien te-kee puhen suomeksi lentokenttällä.

O'Brien olivat Suomessa viisi päivää. Hän tavasi hänen faneja ja maisti suomalaista ruokaa. Hän kävi presidenttilinnassa myös ja tavasi Tarja Halosen. O'Brien myös sai palkinto aikakauslehtistä Telvista. Monia ihmisiä Suomessa ja Amerikassa katsoivat televisiota nähdä hänen matkan kohokohtat.

Janet S. Rauscher, Intermediate Finnish II

~

Egy nap repülőtéren

Dél előtt – Március 13. 11 óra van, és Indianapolisba megyek. Ma anyámmal Orlandoba megyek, mert most tavasz-szünet van. 1 óra 26-kor indul a repülőgép Indianapolisba. A beszállókártya a bőröndömben van. Most egy kicsi autóbusszon repülőtérré megyek. Én egy kicsi ideges – nem akarok késni! A biztonsági vizsgálat is nincs probléma! De nagyon rossz idő Minnesotában van – esik a hó, fúj a szél, apokalipszis... stb. A gép most 2:30 indul Detroitba. Egy nagy probléma! Az anyám és én nagyon szomorú. Ügyfélszolgálatba megyek. Az új repülőgép 4 óra 30-kor Indianapolisból indul, és 6 óra Orlandoba érkezik. Most nem baj! Én Subwayba megyek és eszem egy nagyon finom szendvicset. Is alszom egy kicsi a padon, mert nagyon álmos. Starbucksba megyek és egy kávét iszom. Olvasom és felhívom az apám. 6 óra 30kor indul a gép. Ülök egy nagyon édes férfi mellett a repülőgépen. Beszélgetünk és iszunk gyömbérsört. 8 órakor érkezik Orlandoba. Az anyám az ajtó előtt van. Nagyon boldog vagyok, mert nagyon szeretem az anyámat. (Autumn Martin, Kezdő csoport)

Bartók Béla

Bartók Béla a leghíresebb magyar zeneszerző, és etnozenetudományt segítette teremteni. Bartók pályája egy zongoristaként kezdte, de gyorsan írt egy zenekari darabot, a Kossuth-szimfóniát 1903-ban. Bartók Erdélyben született, és Kodály Zoltánnal erdélyi népzenei összegyűjtötte, mert Bartók azt hitte, hogy a népzene az igazi magyar zene. Bartók csak egy operát, Kékszakállú herceg várát, írta 1911-ben. Az Első Világháború folyamán, Bartók népzenei összegyűjtötte, de a baletet, a Fából faragott királyfit, ahogy Bartók nemzetközi sikert hozott, és a Második Vonósnégyest szerezte. A 1918-ban, egy második balet, A csodálatos mandarint, elkezdte, de a balet csak 1926-ban játszotta el, mert a balet a prostitúcióról és szexuális tartalom van a baletben. Amerikában, Bartók négy darabot szerelt, de 1945-ban, fehérvérűségtől meghalt, és első New York-ban eltemették, de 1988-ban, Budapesten újra szerzett. (Brant Beyer, Haladó csoport)

A magyar családom

Az én családom Magyarországról, Németországból, és Svédországból jön. A magyar nagyikám és magyar nagypapám Magyarországról jön 1956-ban és Amerikába megy. A nagypapám, Imre, építőmérnök. A nagyikám, Irene, eladó. A magyar nagyikámnak és napapámnak három gyereke van. A gyerekek neve Imre, Csaba, és Andrea. Az anyám Andrea, Richard Carlson felsége. Ők összeházasodtak. Az anyám gitározik és festő is. Az apám újságíró. Egy lánytestvérem fuvolázik és zongorázik. Két öcsém van. Az egyik Clifford (tizenöt éves) és másik, Anthony (tizenegy éves). Ők is zenélnék. Itt a családom! (Caitlin Carlson, Kezdő csoport)

Az én családom

Az én családom Batesville, Indianában él. Az apám és anyám Canton, Ohio-ból jön és a lánytestvérem, Kate, Terre Hauteba van – az Indiana State Egyetem diákja. Az én lánytestvérem húsz éves. Az apám pilóta, és nagyon jó gitáros. Én zenélek miatt az apám. Én és a lánytestvérem zongoráznak. A családom nem sokat sportol, hanem jól írnak. Nagyon szeretem az én családom. (Alexandra Korosi, Kezdő csoport)

Híres latin-amerikai képregények

Garfield, *Calvin és Hobbes*, és *Snoopy* híres amerikai képregények. *Mafalda* és *Condorito* híres latin-amerikai képregények. *Mafalda* egy nagyon okos és bíráló gyerek. Egy argentinai tervező *Mafaldát* rajzolni kezdett 60-és években. *Mafalda* rendszerint politikai, szociális és gazdasági témákat kicsúfol. *Mafalda* egy általános gyerek és nem szerette a levest. *Condorito* egy vicces kondormadár és nagyon vicces barátai van: *Huevoduro* egy tojás feje van, *Pepe Cortisona* egy nagy szája van. Egy Chilei tervező *Condoritót* rajzolni kezdett a 60-és években. *Condorito* a szabályos latinamerikai emberet ábrázolja és minden hivatásai van: orvos, tűzoltó, diák, alkalmazott lehet. Gondolom *Condorito* és *Mafalda* hagyományos karakterek latin-amerikai kultúrában, azért mert sok nemzedék ezeket a képregényeket elolvassa és a karakterek egy fontos szerepet játszanak még a hispániai társadalomban. (Catalina Méndez Vallejo, Középhaladó csoport)

Modern építészet

Néhány történész látja, hogy a modern építészet evolúciója megállt a modernsége és a felvilágosodásra vonatkozó elképzeléseknél. Másik emberek a modern építészetben látják a technológiai és a konstruáló fejlesztéseket. Sok új anyag, mint például a vas, acél, beton, és üveg, hajtotta az új építő technikák találmányát az ipari forradalom részeként. Másik történészek az ízlés kérdésének tartják a modernizmust, egy reakciónak az eklekticizmusra, a viktoriánus, és Art Nouveau bőkezű fogalmazási tülzásaira.

Az 1920-as évekig a legtöbb fontos alak a modern építészetben megalapozta a hírneveit. A nagy hármas általában Le Corbusiernek ismernek el Franciaországban, és Ludwig Mies van der Rohe és Walter Gropius Németországban (Bauhaus Iskola). Bár van sok vita van arról, hogy a modern építészet hanyatlana mikor kezdődött kritikája az 1960-as években kezdődött mert a modernizmus steril volt, elitista, és hiányolták a jelentés. Az 1980-as években néhány építész elismerte, hogy a "dobozzal unatkoztak". A posztmodernizmus kialakulását modern építészetrel remtea tulajdonítják egy általános kiábrándulásnak. (Patrick Burlingame, Haladó csoport)

Kazakh
Gabe McGuire's abridged Kazakh
Language edition of "Little Red Riding Hood"

Баяғыда бір кішкентай қыз болыпты. Оның аты кішкентай Қызыл Телпек болыпты. Бір күні ол әжесіне барайын деп шешкен екен. Оның әжесінің үйі орманның ортасында болыпты. Орманда қызға үлкен, жаман қасқыр кездеседі.

«Сәлем, Қасқыр, қалыңыз қалай?» деп айтады.

«Жақсы, рақмет, ал сіздің қалыңыз жақсы ма?»

«Ия, жақсы.»

«Ал сіздің отбасыңыз жағдайы қалай?»

«Жақсы, жақсы.»

«Әжеңіз де жақсы ма?»

«Жаман емес. Қазір мен оған жидек әкеле жатырмын.»

Қасқыр «келесі кездескенше» дейді, ал ол қыздан бұрын жүгіреді. Қасқыр әжеге келеді, ал оны бірінші жеп қояды. Екінші, Қасқыр әженің киімдерін ол өзі киіп алады.

Қыз үйге келеді.

Ол: «Сәлем әже!» дейді.

Қасқыр: «Танысқанымға қуаныштымын» деп айтады.

«Әже, сіздің тістеріңіз өте үлкен . . . себебі не?»

«Дұрыс, дұрыс, ал себебі мен сені ЖЕГІМ КЕЛІДІ!»

Бірақ сол уақытта орманшы үйге келіп, қасқырды атады. Қыз «Көп рақмет!» дейді.

соңы

PS: бірақ егер қасқырдың ішінен алғаннан кейін әже әлі қаза болмаса?! Ол туралы ешкім ешқашан маған айтпады . . .

Gabriel McGuire

Intermediate Kazakh II

Islam in Central Asia

Америкалықтар Ислам дүниесін жақсы түсінбейді деп айтуға болады. Біреулер Ислам дүниесі туралы пікерлеріміз дұрыс емес дейді. Америкалық эксперттер арасында біреулер орта азияның мұсылмандары шын мұсылман емес деп ойлайды. Менің пікерлерім басқа және орта азияның мұсылмандары туралы сізге түсіндірмекшімін.

Үш жыл Орта Азияда мақтануға тұрарлық тәжірибем бар. (екі жыл Қырғызстанда және бір жыл Өзбекістанда).

Өткен уақытта Кеңес үкіметі Қазақстанның мәдениеті және тілін күртекші болды. Комунисттер сол уақытта барлық Ислам дінінің көрінетін белгілерін өшіріп тастады және мешіттер жабылды.

Кеңес дінге және мәдениетке қарсы әрекет жасаса да, қазақ, қырғыз және өзбек тілдері аман қалды.

Орта азиялықтар шын мұсылман емес деп ойлаған кісі ешқандай бір түркі тілі білмейді. Орта азияның түркі тілдері қасиетті тіл саналады. Енді Қазақ тілін үйреніп жүрмін. Қырғыз және өзбек тілі сияқты, қазақ тілі көп парсы және араб тілінен келген сөздер бар. Ислам өркениетінің үлкен мирасын Орта азияның тілдерінде көруге болады.

Jackson Kellogg

Intermediate Kazakh II

МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ОЮУТНУУДЫН БИЧЛЭГ

Alice Seddon, Intermediate Mongolian

Монголын нууц товчоо бол Монголын утга зохиолын хамгийн эртний бүтээл
(The Secret History of the Mongols is the Earliest

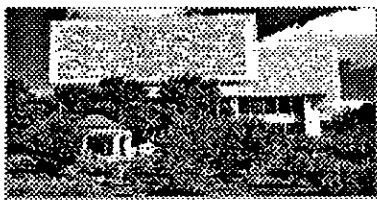

Literary Monument of the Mongols)

Монголын нууц товчоонд Чингис хааны дээд өвөг, бага залуу нас, Монголын эзэнт улсыг байгуулж байсан үе ба Чингис хааныг нас барсны дараа түүний Өгөдэй гэдэг гуравдахь хүүгийн байлдан дагуулалтын тухай гардаг.

Эрдэмтэд номыг хэзээ бичигдсэн тухай тохиролддоггүй. Хулгана жилд бичигдсэн ба Монголын түүхийн эрдэмтэд ер нь 1240 онд гэж үздэг. Харин зарим нь 1252 онд гэж хэлж, бусад нь энэ түүхийг хоёр салангад цагт бичигдсэн гэж үзэж байна. Хэн ч зохиолчийн нэр мэддэггүй боловч түүхэнд хэдхэн түлхүүр байж магадгүй. Жишээ нь Чингисийн ээж Өүлэнийг их магтдаг учраас зарим эрдэмтэд зохиолчийг гэрээс нь хамаарч байсан бололтой гэж үзэж байна.

Монголын нууц товчоо манай үед яаж хүрсэн нь сонирхолтой түүх юм. Минг улсын хэлмэрчийн сургуульд энэ номыг хятад бичгээр галиглаад монгол хэлээр ярихыг заахад хэрэглэж байжээ. Монгол бичгийн гар бичмэл алдагджээ боловч галигчлалыг олжээ. Эрдэмтнүүд галигчлалаас монгол хэлний текст сэргээж бичээд Цэндийн Дамдинсүрэн 1947 онд Монголын нууц товчоог кирилл бичгээр анх хэвлэсэн. Тэр үеэс бараг монгол хүн бүр энэ утга зохиолын хөшөөг уншиж эртний ёс заншил, соёл, түүхийнхээ тухай олон юм сурдаг.

Chad Garcia,
Introductory
Mongolian
Хавар болсон
байна! (Spring
came!)

Хавар болсон байна! Бүгдээрээ өвлийн хүйтэн мартсан! Цэцэг ногоо их ургаж байна. Гоё шувуу модон дотор дуулж байна. Зөөлөн салхи салхилж, тэнгэрт хөнгөн цав цагаан үүл гарч байна. Багачууд паркт бөмбөг тоглодог. Би гэр лүүгээ явж инээдийг нь сонсож байна. Энэ улиралд надад дэлхий хамгийн сайхан санагддаг.

Энэ хавар миний Блүүмингтоны анхны хавар. Өнгөрсөн жил миний эхнэр бид хоёр Юта мужид байсан. Тэнд эндээс цэцэг мод цөөхөн, шувуу Блүүмингтоноос ховор, бас шавьж бага. Хоёр газар ялгаатай байсан, гэвч хаварын сэтгэл адил төстэй,

хүмүүсийн сэтгэл тайван болдог. Харамсалтай нь, хавар оюутнуудад хамгийн догшин дайсан шдээ! Харин тийм! Хавар бүр оюутнууд маш их даалгавар хийх ёстой. Бид нар завгүй байна. Гэвч, хавар тэнгэр аймаар сайхан байна! Бид нар фризбий тогломоор байна! Нов ногоон өнгөгэй өвс ногоон дээр нарламаар байна. Бид нар ВВQ хиймээр байна, гэвч цаас бичих хэрэгтэй. Бид нар парк явмаар байна, гэвч номын сан явах хэрэгтэй. Яагаад номын сан цонхгүй юм бол?!

Заримдаа, миний бодлоор гоё шувуу дуу дуулахгүй, гэвч тэд нар оюутнуудад инээж байгаа байх.

Тийм шүү. Хавар дэлхийн хамгийн сайхан улирал, бас оюутнуудын догшин дайсан.

Jeremy Cooper, Inter.Mongolian

Суданы геноцид (Sudan Genocide)

Судан Африкийн хамгийн том улс юм байна. Тэр улсад янз бүрийн үндэстэн, шашинтай хүмүүс байдаг. Судан Британий колони байсан. Харин 1956 онд Арабын үндсэрхэх үзлийн хөдөлгөөн улсын тусгаар тогтнол авсан. Одоо боловсролтой Араб элитүүд засгийн эрхэнд байна. Тэд нар мөнгөө нефтийн орд газраас авдаг. Хамгийн баян чадалтай хүмүүс ядуу чадалгүй хүмүүс хоорондоо тэмцэж байна.

Суданы Засгийн газар 2003 онд Дарфурын энгийн хүмүүсийн эсрэг дайн эхэлсэн. Тэгээд геноцид болсоор байна. Цагдаа нар их олон тосгон нурааж, их олон айлын хүмүүсийг алж, их олон эмэгтэй хүмүүсийг хүчирхийлж байсан. Дарфурд 400.000 орчим хүмүүс алагдсан бөгөөд хоёр гаруй сая хүмүүс цагаач болж байсан. Цагаачдад өдөр тутмын хүнс хэрэгтэй. Гэвч Засгийн газар ба цагдаа цагаачдад хүнсийг хүргэхийг зөвшөөрөхгүй байсан. Тийм учраас тусламжийн ажилчид ажлаа хийж чадахгүй байна.

Одоо гурван гаруй сая хүмүүс өлсгөлөн ба өвчинд нэрвэгдэж байна. Өөр улсууд ч энэ хүмүүсийг хамгаалах талаар одоохондоо их ажил хийхгүй байна. Америкт иргэнүүд азаар Засгийн газартаа нөлөөлөж чадна. Тийм учраас бид нар их илүү тусламж өгч чадна. Америк хүмүүс Засгийн газартаа тусламж үзүүлээрэй гэж хэлэх ёстой. Бид нар хүний эрхийн төлөө тэмцэх чадвартай бол бид нар энэ чухал үүргээ биелүүлэх хариуцлагатай.

Keren Deckard, Introductory Mongolian

Онъсого таацгаая (Riddles)

1. Нүүр бий, нүд ам байхгүй
Гар бий, хуруу байхгүй. (...)
2. Надад ам бий, шүд байхгүй
Би үггүй, шулганадаг. (...)
3. Би ярихгүй байж амтай.
Би сэриүүн амьсгалтай, уушиг байхгүй.
Би юу вэ? (...)

جشن نوروز در بلومینگتون

Tabitha Laigle, Introductory

نوشته ع تابا لیگل: دانشجوی کلاس اول زبان فارسی
 دیروز قدیمیترین جشن ایرانی بود. اسم آن نوروز است. من به عید رفتم و آنجا من بسیار چیز جالب دیدم: مثل لباس سنتی، مردم از آسیای مرکزی و هنر زیبا. من درباره فرهنگ و تاریخ یادگرفتم. من سفره هفت سین را هم در سفره ایرانی دیدم. اما من فقط شش سین در سفره: سیب، ساعت، سماق، سبزه، سکه، و سنجد دیدم. من تصمیم گرفتم سیر بخرم. من و دوستم، عسل، به مغازه رفتیم و ما سیر و بشقاب کوچک خریدیم. ما میخواستیم سیر در بشقاب کوچک بگذاریم بعد از آن هفت سین در سفره خواهد بود من خیلی غذای خوشمزه دوست داشتم اما آنجا صف خیلی بلند بود.

تعطیل بهار سال 2006

Aimee Dobbs, Introductory

نوشته ع دلیند دابز: دانشجوی کلاس اول زبان فارسی
 برای تعطیل بهار من به مینیستا با هواپیما خواهم رفت. در روز اول من به مهمانی شهروندان خواهم رفت، چون دو دوستانم تابع آمریکا در فوریه شدند. آنها از ترکیه هستند. آنها در آمریکا در حدود ده سال زندگی کرده اند. این ادنان است. او نظافتچی است و در بیمارستان کار میکند. این شنای است، او آشپز است و او هم در بیمارستان کار میکند. آنها دو پسر دارند: ارچان و اونور. بعد از مهمانی من به خانه خانواده من خواهم رفت و برادرم را می بینم. ما درباره ماجراهای صحبت خواهیم کرد. او یک هفته قبل از امارات متحده عرب به خانه ما برگشت. برادرم در کشتی دارد کار میکند. او انجنیر است.

تعطیل در هندوستان

Daniel Beben, Introductory

نوشته ع دانیال ببن: دانشجوی کلاس اول زبان فارسی
 سال گذشته من هندوستان رفتم تا درس بخوانم. من خواستم اردو و درباره اسلام یاد بگیرم. من غذای هندوستانی هم خیلی دوست دارم. آنجا رفتم تا خیلی غذا بخورم. من با چند دوستم رفتم. در هندوستان ما رفتیم تا زیاد جاها تماشا بکنیم. من خواستم تاج محل را تماشا بکنم و مسجد جمعه در دهلی را. من و دوستم راجستان رفتیم تا شتر برانیم. من هم نیال رفتم تا کوه ها تماشا بکنم. در واراناسی به بازار مرکزی رفتم تا خیلی چیزها بخرم. بعد از آن به کشورم برگشتم تا خانواده من را ببینم. در آینده من به هندوستان خواهم برگشتم.

خبرنامه آسیای میانه

بخش فارسی

بهار 2006 برابر با فروردین ماه سال 1385 خورشیدی
کلاسهای زبان فارسی دپارتمان پژوهش در آسیای میانه دانشگاه ایندیانا

انشاء: تعطیلات بهار

Jonathan Norman: Second Year Student

نوشته ۶ جمشید نورمن: دانشجوی سال دوم زبان فارسی

من سال گذشته تعطیلات درستی نداشتم، چون من هنوز در افغانستان بودم. هرسریاز اجازه داشت که برای شانزده روز از افغانستان سفر کند، و من خودم هم در ماه های مارچ و آوریل سفر کردم. برنامه من این بود که من و دو از رفیقهایم میخواستیم به استرالیا برویم. تقریباً روز بیست و پنج مارچ هر سه ما از کابل به بگرام با کامیون رفتیم. در حدود یک و نیم روز در پایگاه بگرام ماندیم تا توانستیم ترک کنیم. ما یک مشکل کمی بزرگ داشتیم: اول هر کس مجبور بود که از بین گمرک، که در کویت واقع است، بگذرد. بیست ساعت در کویت ماندیم و بعد باید به آلمان پرواز بکنیم. دو ساعت آنجا ماندیم و چند نفر که میخواستند در اطراف اروپا سفر کنند، از هواپیما پایین آمدند.

ایستگاه بعدمان شهر اتلانتا بود و بعد از آن دالس بود. بلاخره ما در ایلات متحده بودیم. این روز بیست و نه مارچ بود و ما برای چهل و هشت ساعت هیچ دوش نگرفته بودیم. از آن خاطر ما یک روز در هتل "بهترین هتل غربی" ماندیم. روز بعد به لاس آنجلس پرواز کردیم و عین روز از آنجا به شهر سنئی پرواز کردیم. بلاخره، شش روز بعد در استرالیا بودیم.

بعد از آن که به فرودگاه سدنی رسیدیم، ما یک بار دیگر از هواپیما بالا شدیم و به شهر آخر که به نام برزبین معروف است، پرواز کردیم. آنجا با قطار به آپارتمانی که کرایه کرده بودیم، رفتیم. پانزده روز آنجا ماندیم و در حالیکه در برزبین بودیم به رستورانهای زیاد رفتیم چون چندین ماه میشد که به هیچ رستوران نرفته بودیم. به مرکز خرید و فروش هم رفتیم که لباس نو بخریم و در وقت شب به کلوب های محلی رفتیم.

من خودم از برزبین به شهری شمالی رفتم که "خواصی یا اسکوبا دایو" بکنم. در این شهر که نامش گرنز بود، من یک شب در هتل ماندم و تمام وقت دیگر من در کشتی بودم. چندین گونه ماهی و کوسه ماهی را دیدیم و پنج روز بعد پس به برزبین رفتیم. هر سه ما یک روز به باغ وحش ملی استرالیا رفتیم. آنجا ما تمساح، کانگارو، کوالا، و پلنگ را دیدیم و حتی توانستیم استیو اروین "شکارچی تمساح" را ببینیم. چند روز بعد ما به افغانستان برگشتیم. وقتی که دوباره در کابل رسیده بودیم یک ماه میشد که رفته بودیم.

བོད་ ཡིག་ སྐད་

ངའི་རྒྱ་ལག་ལམ་

Jessie Wallner, Intermediate Tibetan II
 ལོ་གཅིག་ཕྱིན་ལང་བའ་ཡུལ་ལ་བསྐྱེད་པ་ཡིན། ངས་སྐྱེས་སྐོང་དང་བོད་
 གཞུང་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་ཡིན། ང་ལ་གཞུང་གི་དགོ་རྒྱུ་མང་པོ་ཡོད་
 རེད། ཡིན་ན་ཡང་། ང་ལ་རྒྱ་ལག་ལམ་གཅིག་དམིགས་བསམ་ཡོད་
 རེད། ཁོང་གི་མཚན་ལ་བསོད་ནམས་ཚེ་རིང་རེད། ཁོང་གིས་སྐྱེས་སྐོང་
 དང་ཕྱི་མང་བཏང་པ་མ་ཟད། རེའ་ཆ་གཏོང་མཁན་ཡང་ཡག་ཤོས་རེད།
 བོད་གི་རེའ་ཆ་གི་ཉེ་ཚོང་ཡག་པོ་མེད་ཅང་ཁོང་གིས་རེའ་ཆ་གཏོང་མཁན་
 ཡག་ཤོས་ཡིན་ཞེས་ཁོང་གིས་རུམ་གདན་བཟོ་གྲུ་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་ཡོད་
 རེད། ཁོང་ལ་ལས་ཀ་མང་པོ་འདུག། ཞོགས་ཀ་རེ་རེ་ལ་ཆུ་ཚོད་ལྔ་
 དང་བྱེད་ཀ་ལ་རྩ་མཇུག་གི་ཡོད། ངས་བོད་གཞུང་དང་སྐྱེས་སྐོང་སློབ་
 སྦྱོང་བྱས་པ་ཡིན། ཉི་མ་གཅིག་རྒྱ་ལག་ལམ་གྱིས་ང་ལ། བྱིད་རང་
 གིས་ལོ་སར་ལ་གཞུང་བཏང་དགོས་རེད། ཟེའབ་སོང་། ང་ཞེ་
 བྲགས་ཞེད་སོང་། ཡིན་ཞེས་རྒྱ་ལག་ལམ་དགའ་པོ་ཞེས་གསལ་ཡོད་
 ཅང་། ངས་གཞུང་གཅིག་བཏང་པ་ཡིན། ལོ་སར་ལ་མི་ ༦༠༠༠
 གིས་ལྷན་མོ་བལྟས་པ་རེད། ལྷན་མོ་བཟོ་ལ་ངས་གཞུང་གཅིག་དང་སྐྱེ་
 སྐྱེན་བཏང་པ་ཡིན།

རྒྱ་ལག་ལམ་ལ་ལོ་གཅིག་པ་རེད།

Nikolai Aronoff, Intermediate Tibetan II
 ཕྱི་ལོ་ཉི་མ་སློང་གཉིས་ལོ་ལ་རེད། ང་ལོ་བཅོམ་བྱུང་དང་ངའི་གྲོགས་པོ་
 ལོ་བཅུ་དགུ་རེད། དབྱར་ཁ་གི་འཛོལ་གྲ་ཚར་སོང་། ངས་ངའི་གྲོགས་
 པོ་གི་ཁང་པ་ལ་མོ་ཏེ་བཏང་ནས་ཕྱིན་པ་ཡིན། གང་ཡིན་ཟེར་ན།
 ཁོང་ལ་རྒྱ་ལག་ལམ་འདུག། གནམ་གཤིས་ཚ་བོ་ཡོད་ཅང་། ང་ཚོ་རྒྱ་
 ལག་ལམ་འདོད་པ་རེད། ཁོང་གིས་ང་ལ། ཆང་ཉྱལ་ཅམ་འཕུང་ཟེ་
 ལབ་སོང་། ངས་འཕྱིག་གི་རེད་ཟེའབ་པ་ཡིན། ཡིན་ན་ཡང་།
 ངས་ལ་ར་དང་ཆང་མང་པོ་འཕུང་གི་མེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ང་ལ་
 བདེ་བ་རྒྱུ་རྒྱུ་འདུག། ང་སྐྱུགས་པ་ཆགས་གི་རེད། དེ་ནས།
 ངས་ཆང་ཉྱལ་ཅམ་འཕུང་པ་ཡིན། དེ་ནས་ངས་རྒྱ་ལག་ལམ་གི་ལག་
 ཆ་ཕྱེ་མོ་ཕྱེས་པ་ཡིན། རྒྱ་ལག་ལམ་དེ་རིང་པོ་དང་ལྷགས་ཆེན་པོ་རེད།
 ངས་རྒྱ་ལག་ལམ་ཅ་ལག་དེ་མང་པོ་གཞུགས་པ་ཡིན། གང་ཡིན་ཟེར་ན།
 དེ་ཚོ་མ་ཚེ་རེད། རྒྱ་ལག་ལམ་དེ་འཕྱིག་གིས་བཟོས་པ་རེད། དེ་སམ་
 རེད། དེ་ནས་ངས་ཉྱལ་ཅམ་མེད། གའི་བྱེད་གི་མ་རེད་བསམ་མས་སོང་།
 དེ་ནས་ངས་རྒྱ་དེ་བཟོད་སོང་། རྗེས་མར་རྒྱ་ཚོད་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ལ་ང་
 དང་ངའི་གྲོགས་པོ་ཕྱེ་ལོགས་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། ང་ཚོས་རྒྱ་ལག་ལམ་
 བལྟས་པ་ཡིན། ང་ཚོས་སེམས་ཁྲུལ་བྱས་པ་ཡིན། གང་ཡིན་ཟེར་ན།
 རྒྱ་ལག་ལམ་ དེ་ནས་ངས་ཁ་ཚ་བོ་བྲོག་ནས། གང་ལྟར་ ལབ་པ་ཡིན།

ཚུམ་ ཁབ་ གཅིག་

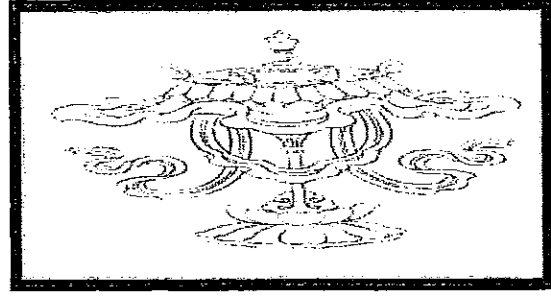
དེ་དཚོས་ མོ་ལུར་ལུར་ སྐྱེད་གོ་སོང་། ང་ཚོ་རྒྱ་ལག་ལམ་གི་རྒྱུ་
 ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། རྒྱ་ཚང་མ་ས་ལ་རྒྱ་ལག་ལམ་གི་འདུག། རྒྱ་ལག་ལམ་ལ་ལོ་
 ལྷང་ཆེན་པོ་བདུན་ཡོད་རེད། དེ་ངས་ལག་ཆ་གཞུགས་ནས་བཟོས་པ་
 རེད།

ངའི་སྐྱེད་ལག་པོ།

Peter Eshelman, Intermediate Tibetan II
 ཕྱིན་མ་ཕྱིན་མང་སློབ་གྲྭ་རྒྱུང་བའི་ལོ་དགུ་པ་ཡིན་དུས། མོན་ཏེ་
 ན་ལི་ རི་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། གང་ཡིན་ཟེར་ན། གོ་མ་པ་བརྒྱབ་ནས་
 འགོ་ཡག་གི་སྤིང་ག་བཏང་ཡག་རེད། དེ་ལ་མི་བཅུ་གཉིས་ཅམ་ཡོད་རེད།
 ང་ཚོ་ལུང་པ་ནང་ལ་སྐྱབ་གཅིག་ལ་གོ་མ་པ་བརྒྱབ་སྤོང་། ས་ཆ་སྤིང་རྗེ་པོ་
 མང་པོ་ལ་བལྟས་པ་ཡིན། རི་དང་མཚོ་དང་ལུང་དང་གཅོང་པོ་མང་པོ་ལ་
 བལྟས་པ་ཡིན། རི་ཆེན་པོ་གཉིས་གི་སྤིང་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། རི་དེ་ཚོར་
 རྩོམ་དང་པོ་ཡོད་རེད། ང་ཚོའི་འཕུང་ཡག་གི་ཆེད་དུ་གཅོང་པོ་ནས་རྒྱ་ལེན་
 པ་ཡིན། བདུན་ཕྱག་རེ་རེ་ལ་ཁ་ལག་རག་ཡག་གི་ཆེད་དུ་མི་ལ་ཐུག་པ་
 ཡིན། བདུན་ཕྱག་དང་པོ་དེ་ལས་སྐྱོ་པོ་མ་རེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན་དུས་
 ཚོད་དེ་ལ་འབྲུ་སྤོང་ཅམ་གྱིས་མི་རེ་རེ་ལ་སོ་བརྒྱབ་པ་རེད། ཡང་ང་ཚོ་འོ་
 ལ་ཆེན་པོ་འབྲེར་ནས་གོ་མ་པ་བརྒྱབ་དགོས་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་།
 བདུན་ཕྱག་རྗེས་མ་ལ་ང་ཚོས་ལམ་ཁ་ལག་པོ་ཉྱལ་གོ་སོང་། ཡང་འབྲུ་མང་
 པོ་མི་འདུག། ལོ་ནས་ལས་སྐྱོ་པོ་ཆགས་སོང་། སྤྱིར་བཏང་བྱས་པ་
 ཡིན་ན་དུས་དེ་ལ་ཡག་པོ་བྱུང་སོང་། ཚར་སོང་།

ངའི་མོ་ཏེ་གཅོང་པོ་ལ་ཕྱིན་པ་རེད།

Tim Rice, Intermediate Tibetan II
 ང་ལོ་བཅུ་བདུན་ཡིན་དུས། ངའི་མོ་ཏེ་ལ་སྐྱོན་བྱས་པ་རེད། ང་དང་
 ངའི་གྲོགས་པོ་ཚོ་སྤིང་ག་ལ་འགོ་འདོད་ཡོད། ངས་ང་ཚོ་མོ་ཏེ་བཏང་
 པ་ཡིན། གནམ་གཤིས་ཡག་པོ་མེད་ཅང་ལམ་ཁ་རྩོད་པ་རེད། ལམ་
 ཁ་ལ་བསྐོར་པ་རེད། ངས་མོ་ཏེ་བཀག་ཡག་གི་ཐབས་ཤེས་བྱས་པ་ཡིན།
 ཡིན་ན་ཡང་། མོ་ཏེ་ལམ་ཁ་ལ་འབྲེད་བརྟེན་ཤོར་ནས་གཅོང་པོ་ལི་ནང་ལ་
 སོང་བ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་གཅོང་པོ་ལི་རྒྱ་མཐོ་པོ་མི་འདུག། བྱས་ཅང་།
 ངས་མོ་ཏེ་བཏང་ཕྱིན་པ་ཡིན།

İSTANBUL DEFTERİ

2 Temmuz 2003. Bütün gece tuhaf sesler, yani üstünden geçen çok büyük martı sürülerinin gürültüsü gibi gürültüler on dakikada bir beni uyandırıyor. Fakat, o kadar yorgundum ki...

10 Temmuz 2003. Caminin dışında bir adamın ayakta durup sadaka istediğini rüyamda gördüm; o yüzden Mark gidip ona bir torba çöp uzattı, "Biraz geri veriyorum." diyerek söyledi.

13 Temmuz 2003. Rüya : Hamamda yaşlı iki adam kol kola gezinir. Peştemalın yerine farbala fırfırla süslenmişlerdir. "Barbara Mandrell'e benzediklerini bilmiyorlar mı?" diye sorarım. (Not : Barbara Mandrell 70'li yıllardaki 'taşra müziğinin' yıldızıydı.)

Bugün sema için Galata Mevlevi müzesine gittik. Bütün gün güneşin altında gezindikten sonra o serin karanlık binada oturmak beni uyuttu. Başından sonuna kadar uyuklayıp durdum. Yine de fırl fırl dönen hırkalardan uçan parlak ışıklar ve renkler görebildim, ayrıca arada sırada ilahinin sözlerini anlayabildim.

15 Temmuz 2003. Bu sabah erken mtezzinin sanki hiç kimseyi uyandırmak istemeyen yumuşak, zayıf sesli ezanını duydum.

17 Temmuz 2003. Rüya : Lise sınıfım Aya Sofya' yı görmeye gidiyor. Bina şimdi toplantı merkezidir. Üst katlarda eski kilise hala görülebilir. Alt katlarda çok büyük toplantı salonu, basketbol sahası ve benzeri var. Elbette her tarafta otoparklar var.

İkinci Yıl Türkçe
Bahar 2006

Nick Podsiadlik

TÜRK FİMLERİ VE EDEBİYATI HAKKINDA BAZI İZLENİMLERİM

Eylülden beri Türkçe dersimde halk hikâyesi, çağdaş film, çağdaş televizyon çalışıyoruz. Birkaç eski film, çağdaş hikâye de izledim ve okudum.

Halk hikâyesi her zaman aşk ve üzüntü birleştirir. Mesela Leyla ile Mecnun'da iki insan birbirlerini pek çok severler. Her ikisinin parası, soylu aileleri olduğu halde, sonunda korkunç bir şekilde ölürlür. Ona benzeyen halk hikâyesi Ferhat ile Sîrin ve Orhan Pamuk'un çağdaş romanı Kar fena durumda bitirilir. Bence, fazla çok bunlar okunmamalı. Onlar çok güzel ve kuvvetli sanat olduğu halde, başı hüznü dolan insan sağlıklı bir şekilde yaşatmaz.

Yerleşkede gösterilen çağdaş filmler bir yere kadar halk hikâyesi gibidir. Her defa aşkı, üzüntü karıştırır. Ayrıca güzel ve kuvvetli olmayan filmler Türk şiiri ve yazısından çok farklı. Yazıda olan güçlü duygu filmde küçüklüğe çevrilir. Ferhat sanatçı, Mecnun şairdir ve onların düşmanları şeyh ve padişahdır. Film kişileri genelde işsiz ve onların dünyasında yalnız pezevenk, tutuklu, fahişe var. Konuşma arkadaşım başka daha neşeli Türk filmlerinin olduğunu söyledi.

Şu anda için en beğendiğim Türk aracı televizyondur. Türkçem daha iyi olmadan şiir ve yazının değerini bilemiyorum. Türkçe öğrencisi olarak pratik için televizyonu izleyebilip bir dereceye kadar anlayabiliyorum. Örnekse Avrupa Yakası ve Çocuklar Duymasın adlarında iki durum komedilerini izledim. Bunlar halk hikâyesi gibi iki şeyi birleştirir: komedi ve aptallık. Sosyopolitik örnek olarak ilgimi çeker, ama çoğunlukla izlerken gevşeyerek onları severim.

İkinci Yıl Türkçe
İlkbahar 2006

Chris Börk

Avrupa Yakası

Çocukluğumdan beri benim en sevdiğim televizyon dizileri komedilerdir. Amerikan komediler ile büyüdüm. Şimdi yabancı dil öğrendiğim için başka ülkelerde izlenen dizileri izlemeyi seviyorum. Bir Türk arkadaşım ile konuşurken o bana geçen yıl Türkiye'de yeni bir komedi çıkmış dedi. Dizinin adı "Avrupa Yakası"dir. Başta dizinin adının manasını anlamadığım için o İstanbul'un iki tane yakası hakkında biraz bilgi verdi. Bazı bölümlerini izledikten sonra gerçek manasını anladım. Bence bu isim çok akıllıca.

İstanbul'un Nişantaşı'nda meydana gelen dizi çok popüler ve her hafta Türkiye'de bir çok insan bunu izliyor. Bence 'Avrupa Yakası' bu kadar sevilen bir dizi oldu çünkü komedi olmasına rağmen, ciddi konular ile de uğraşılıyor. Konular kültürel ayrılıklar, sosyal sınıflardaki farklar, aileye bağlılık üzerinedir. Böylece bu dizi sosyal ve ekonomik konulardan anlatır.

'Avrupa Yakası' 2004'ta başladı ama İnternet'te yazılan bazı röportajlara göre yakında bitecek. Bu haberleri okuyup biraz üzüldüm. Anlaşıldığına göre oyuncuların iki tanesi birbirleri ile kavga etmişler. Bir oyuncu diğerine 'Ben o kadınla aynı sahnede görünmek istemiyorum' demiş ve galiba ondan dolayı sonu 7 bölümde oynamayacak. Eğer bu röportaj doğru ise diziyeye çok yazık olmuş. Yabancı dil öğrenirken 'Avrupa Yakası' gibi eğlenceli diziler çok yararlı oluyor. Sizin de Türk arkadaşlarınız varsa, lütfen onlara 'Avrupa Yakası'nı izlemelerini söyleyin!

ھازىر ئامېرىكىدا باھار. باھاردا ھاۋا تېز ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ. مەسىلەن، ھازىر ئاسمان بۇلۇتسىز، ئوچۇق بولسا، بىر مىنۇت ئىچىدە قاتتىق شامال چىقىپ، ھاۋا ئۆزگىرىپ كېتىشى مۇمكىن. قارا بۇلۇتلار پەيدا بولىدۇ، چاقماق چاقىدۇ، گۈلدۈرموما گۈلدۈرلەيدۇ ۋە يامغۇر ياغىدۇ. باھاردا ھاۋا بەزىدە ئىسسىق، بەزىدە سالقىن. باھاردا گۈزەل گۈللەر ئېچىلىدۇ. كۈلرەڭ قىشتىن كېيىن ئۇلار بەك چىرايلىق. ئۇلار ھەر خىل: سېرىق، سۆسەن، قىزىل، ھالرەڭ. ئادەملەر باھاردا باغلاردا ئىشلەيدۇ. ھايۋانلار ۋە قۇشلار باھارنى ياخشى كۆرىدۇ. ھەر يەردە يېڭى ھايات ۋە يېڭى ئۈمىد بار. ھەممە باھارغا ئامراق. ئىسسىق ياز پات ئارىدا كېلىدۇ.

By George Wood, Introductory Uyghur

نورۇز بايرىمى

نورۇز بايرىمى بۇ ئوتتۇرا ئاسىيانىڭ قەدىمىي خەلقلەرنىڭ بايرىمى. نورۇز سۆزى ئەسلىدە پارىسچە سۆز، ئۇنىڭ مەنىسى: يېڭى كۈن. نورۇزدا ئادەملەر ھەر خىل پائالىيەتلەرنى قىلىدۇ. مەسىلەن، سازەندىلەر ناخشا-قوشاقلارنى ئېيتىدۇ، ئۇسسۇلچىلار ئۇسسۇل ئوينىدايدۇ، دارۋازلار ئېگىز دار ئۈستىدە ئۆز ماھارىتىنى كۆرسىتىدۇ. ئەركىن ئاسىيا رادىئوسىنىڭ خەۋىرىگە قارىغاندا، بۇ بايرام غەرب دۆلەتلىرىدىمۇ ئۆتكۈزۈلگەن. ئامېرىكا، كانادا، شۋېتسىيە، ئەنگىلىيە ئۇيغۇرلىرى بۇ قېتىمقى نورۇزنى تېخىمۇ مەزمۇنلۇقراق ئۆتكۈزگەن ئىكەن. ئىندىئانا ئۇنىۋېرسىتېتىدىمۇ بىز بۇ بايرامنى نىشانلىدۇق. بىز شەرقىي تۈركىستان ھەققىدە بىر پوستېر قىلدۇق. بۇنىڭدىن باشقا بىز كۆرگەزمە تەييارلىدۇق.

By Tom Dolina, Intermediate Uyghur

كىنو ۋە كىتابلارنىڭ رولى ھەققىدە

بىزنىڭ جەمئىيەتىمىزدە كىنو ۋە كىتابلار چوڭ رول ئوينىدايدۇ. ئۇلار ئادەملەرنىڭ پىكىرىگە تەسىر قىلىدۇ. كۆپ كىتابلار ۋە فىلىملاردا سىياسىي پىكىرلەر ئەكس تاپقان. بەزىدە بۇ پىكىرلەر بەك ئوچۇق بولمىسىمۇ، لېكىن ئادەملەر ئۇلارنىڭ مەزمۇنىنى چۈشۈنىدۇ. مەسىلەن، ئەگەر بىز ئاياللار ۋە قىزلار ھەققىدە فىلىملار كۆرسەك، ياكى كىتابلار ئوقۇساق، بىز كۆرۈمىزكى، ئۇلارنىڭ ھاياتىدا ئەڭ مۇھىم نەرسە - بۇ: چىرايلىق، كۈچلۈك، بەلكى باي بىر ئادەمنى تېپىپ، ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىش. قىزلار كىچىكىدىن تارتىپ بۇنداق رومانلارنى ئوقۇپ، ياكى شۇنداق كىنولارنى كۆرگەچكە، بىزنىڭ "تەرەققىي قىلغان" ۋە "زامانىۋىي" جەمئىيەتىمىزدە بۇنداق كونا پىكىرلەر تېخى بەك كۈچلۈك. شۇڭا كۆپ پائالىيەتچىلەر كىتابلار ياكى كىنو ئارقىلىق يېڭى پىكىرلەرنى ئىنسانلارغا تارقىتىدۇ. مەسىلەن، *مۇرسۇلا لېگۇئىن*. بۇ يازغۇچى ئايال ئانارخىيىلىك ۋە ئادالەتلىك جەمئىيەتلەر ھەققىدە كۆپ ئەسەرلەر يازغان. ئۇ ئۆز كىتابلىرىدا دۇنيا مەسىلىلىرىنى كۆرسىتىشكە ھەرىكەت قىلىدۇ.

By Sandrine Catris, Advanced Uyghur

ЎЗБЕКЧА ХАБАРЛАР

Суннат тўйида

Мен ўтган йили Қозоғистонда биринчи марта суннат тўйига бордим. Менинг кўшнимниг ўғли беш ёшда эди ва уни тўй қилди. Бу бола тўй нима учун бўлаётганини билмади ва афсуски, тўй бошланишида мен ҳам тушунмадим. Тўйга жуда кўп қариндошлар ва кўшнилари келдилар ва болага совғалар олиб келдилар. Меҳмонлар келгандан кейин, хўжайин катта кўйни сўйди. Мен кўйдан чиққан қип-қизил қонни ҳеч эсимдан чиқара олмайман. Кейин, аёллар ва қизлар учта катта қозонда гўштни пиширишди. Биз кўп мазали овқатлар едик, масалан: палов, салат ва бошқа қозоқ миллий овқатлар. Албата, биз ҳам кўп ичдик ва менга тост айтиш шарт эди. Биз овқатларни еб, рақсга тушдик. Биз жуда кеч уйга бордик. Менимча, тўй жуда қизиқ эди ва Америка тўйларига ўхшамасди.

Kim Zapfel
Introductory Uzbek

Orzu qilgan umr yo'ldoshim

Men bolajak umr yo'ldoshim bilan hali ham tanishmaganman. Biroq, men uning tashqi ko'rinishi va kerakli shaxsiy fazilatlarini allaqachon yaxshi bilaman. U samimiy va qiziq bo'lishi shart. U mening tengim bo'lishi, ma'lumotli va kitob o'qishni yoqtiradigan bo'lishi kerak. Ammo, agar u musiqachi yoki rassom bo'lsa, uning ma'lumotli bo'lishi zarur emas. U safar qilishni yaxshi ko'radigan bo'lishi shart, chunki men ko'p chet el mamlakatlariga bormoqchiman va menga hamroh kerak. Mening bo'lajak umr yo'ldoshim angliyalik, boy, kelishgan va novcha bo'lsa, men juda xursand bo'laman. U o'zbek tilini bilmasa, muammo emas. Men unga o'rgatarman. Agar siz tasvirlangan yigitni ko'rib qolsangiz, menga tezroq xabar bering! Sizga katta rahmat!

Lola Gordan
Advanced Uzbek

Mening birinchi sevgim

Men 15 yoshda edim va u mendan bir yil kattaroq edi. Biz maktabda tanishgan edik. Albatta, u juda kelishgan va qiziq edi. Men uni ikki oy davomida yaxshi ko'rgan bo'lsam ham, men hech narsa aytolmadim. Men uyatchan bo'lganman! Lekin mening dugonam unga aytdiki, men uni yaxshi ko'raman. Nihoyat, u menga qo'ng'iroq qildi va bundan keyin biz har kuni gaplashdik. Biz hamma joyga birga borar

edik. Bizning oilalarimiz ham juda qadrdon edi va biz birga ta'tillar olar edik. Biz 7 yil davomida birga yurdik, lekin biz juda yosh tanishgan edik. Afsuski, oxirgi yillar davomida hammasi o'zgaradi va biz uchrashmay qo'ydik. Albatta, men xafa bo'lgan edim, lekin hozirgi kunlarida men juda xursandman. Men yangi sevgimni topdim!

Stephanie Kelly
Advanced Uzbek

Sevgi

Sevgilim haqida o'ylayman,
Shahlo ko'zlari, uzun sochlari haqida o'ylayman.
U ham o'zi yolg'iz,
Men o'zim ham yolg'izman.

Unga qo'ng'iroq qilsam, gaplasharmikan men bilan?
Gaplasharmikan, kulisharmikan birga men bilan?
Men borishim shartmikan uning yoniga?
Meni ko'rgach, istarmikan birga bo'lishni men bilan?

Biz har kuni do'konda uchrashar edik,
Latifalar aytib, kulishar edik.
Kulgan ovozini eslayman,
U meni sevishini bilaman!

U bilan bo'lsam, xursand bo'laman,
Unga koka-kola olib beraman.
Ertaga unga gullar berib,
Seni sevaman deyman!

Gordan Rice
Intermediate Uzbek

Derazadagi it

Derazadagi bu itga qarayman havas bilan,
Ajoib likkilayotgan dumiga, qarayman zavq bilan.
Derazadagi bu it necha pul ekan?
U sotililsa kerak deb, garayman umid bilan.!

Siz buni tushuna olmaysiz.

Bu kuy meniki, sening marhamating bilan, Tangrim,
Yaratddim buni men, sening xohishing bilan, Tangrim.
Siz buni hech qachon tushuna olmaysiz,
Nega yig'latady bu kuy meni shavqatsiz.

Minnatdorman Tangrim, aql-idrok berganing uchun
Meni shunday buyuk etib yaratganing uchun
Siz buni hech qachon tushuna olmaysiz
Buyuklik ruhiyatini tushunmaganingiz uchun.

Paul Rodrigues
Intermediate Uzbek

Mening ajdodlarim

Amerikaga kelganlaridan oldin, mening ajdodlarim Angliya va Irlandiyada yashaganlar. Ular u yerda bo'lganlarida nima qilganlar, bilmayman. Amerikaning Revolyutsiyadan oldin bu yerga kelib, ba'zi Revolyutsiya urushida qatnashganlar. Mening ajdodlarim 19-asrda Mormon dinga qoshilganlar. Ilk mormon vaqtincha Ohayoning shahri Kirtlandga yashaganlar. Kirtlandda bo'lganlarida, odamlar ularni ta'qib qilganlar, shuning uchun ular u yerdan Missuri shtatiga chiqqanlar. Kolumbusda yashaganimda, menimcha juda qiziqarli Kirtlandga safar qilish. U yerda hali ham burungi ibodatxona va boshqa muhim binolar bor. Kirtlandda oilamning tarixining bo'lagini ko'rishni yoqtiram.

Ohayoda bo'lganlaridan keyin, mening ajdodlarim va boshqa ilk mormonliklar Amerikaning g'arbiga ko'cha berganlar. Ular g'arbiga borganlar, chunki har yerda odamlar ularni ta'qib qilganlar. Yutada ular Amerikaning g'arbiga o'rtnashganlar. Ular 24-iyul 1847-yilda Salt Leyk vodiysiga kelganlar. Salt Leyk vodiysiga kelganlarida, ilk mormonliklar darrov yer haydashni boshlangan. Albatta, mening ko'p ajdodlarim dehqon edilar. Hozir hech kim oilamda dehqon bo'lmaydi. Hech kim bizni uylarimizdan chiqishni majbur qilmaydi. Menimcha hayotimiz ajdodning hayotidan osonroq va bu yomon emas.

Quintin Beazer
OSU-IU

Yangi Zelandiya haqida

Yangi Zelandiya respublikasi Okeanikiyada, janubiy Tinch Okeanda joylashgan. Bu respublika ikki katta orol va ko'p kichik orollardan iborat, janub-sharqida Avstraliya, va shimolda Antarktika bor.

Yangi Zelandiyaning aholisi to'rt millionga yaqin. Mamlakatning shaharlarida aholining sakson foizi yashaydi. Yangi Zelandiyaning poytaxti Vellington janubda Shimoliy orolda joylashgan. Vellington dunyoning eng janubiy poytaxtil Yangi Zelandiyada milatlar – Evropanik – yetmish foiz, Maori – sakkiz foiz, osiyolik – olti foiz va Tinch orolliklar to'rt yarim

foiz. Maori odamlar – Yangi Zelandiyaning mahalliy odamlari, ammo 1840-yilda Maorining rahbari Angliyaga koloniyaga aylantirishga ruxsat bergan. Urushda Angliya mahalliy ogamlarni yenggan. Yangi Zelandiya Angliyadan 1970-yilda mustaqil bo'lgan. Yangi Zelandiyada dehqonchilik juda ko'p. Qo'y va jun va chorvachilik va bug'doy, kartoshkalar, sabzovatlar va mevalar rivojlangan. Hozir ko'proq sanoat rivojlangan. Yangi Zelandiyada ko'p zilzilalar bo'r ammo kuchli emas.

Agar siz mashina haydasangiz qo'ylarga qarang! Yangi Zelandiyada qo'ylar ogamlardan ko'proq. Ko'chada qo'ylar tez-tez uchraydi.

Anna Overman
OSU-IU

Mening sayohatlarim

Men sa'xat qilishni juda sevasan. Bolalikdan beri men juda kўp sa'xat qilaman. Bola bўlganimda Angliyada oilam bilan yashadim. Mening ŷgay otam xarbiy bўlgan, va oilam xarbiy negizga yaqin yashagan. Men amerikacha maktabga bordim, lekin oilam inglizcha cherkovga bordi. Biz amerikalik va angliyalik bilan inglizcha ma'xallada yashaganmiz. Biz xam Shotlandiyaga xam Uэльsga borганмиз. Америкага қайтганимизда фақат кам саёхат қилганмиз.

Университетда ŷқиганимда мен кўп ŷрганиш учун саёхат қилдим. Мен бир семестр Кубан Давлати Университетида Краснодарда ŷқиганман, va mening grupпам Геленджикга, Анапага, Таманга, Москвага, Петербурга, va кичик қишлоққа Кавказ тоғларида борган. Кейинги ёз Қозоқстонга бориб, мен лагерда болалар учун ишладим. Лагер Алтай тоғларига yaqin жойлашган. Мен xam Талдокорганга, Алматыга, va яна кичик қишлоққа бордим. Қозоғистонда фақат руслар билан ишлаб, мен фақат рус тилини гапирдим.

Кейинги қиш мен Берлинга бордим va бир ой Берлинда немис тилини ŷқидим. Мен кўп қизиқ одамлар билан танишганман, lekin мен Россияни Германиядан яхшироқ ёқтираман. Университетни битирганимда Москвага қайтдим, va тўрт ойлар идорада инсон ҳуқуқлари учун ишладим. Xар вақт саёхат

қилишни хоҳлаганимда грант олдим. Агар ФЛАС олсам, мен Москвага қайтаман.

Ўзбек тилини ŷрганиш бошлаганимда Ўзбекистонга боришни хоҳламаганман, ammo мен hozir juda кўп Ўзбекистонга боришни хоҳлайман. Мен қачон боришни билмайман.

Балки кейинги ёзда бораман. ФЛАС ҳақида билганимда қачон Ўзбекистонга боришни қарорга келаман. Албатта, мен грант учун мурожаатга қиламан.

Katherine Scodova
OSU-IU

Мўғулистон

Мўғулистон Осиенинг шимолий қисмида жойлашган. Бу давлат Россия va Хитойнинг орасида жойлашган. Унинг чегараси Россия билан 3,543 километр. Ва унинг чегараси Хитой билан 4,677 километр. Мўғулстоннинг майдони 1 миллион 564 минг 116 квадрат километр. Шунинг учун Мўғулстон майдони Аляска майдонига yaqin.

Мўғулстон денгиздан va океандан ёпик. Жанубий va жануби-шарқий қисмида Гобий чўли бор, дашт бор. Фарбий va шимолий қисмида тоғлар бор. Фарбий тоғлар Алтай деб юритилади. Ва ŷша ерда Мўғулстондаги энг баланд тоғ бор. Бу тоғ 4,374 метр юкорилик va Монгол тилида “Хутен Оргил”, lekin ŷзбек тилида “Хамдўстлик Тоғи” деб аталади. Мўғулистон ёзда иссиқ ва жуда совуқ қишда. Январда температураси -30°C ўрта қисобда, Улаан-Баатор дунёдаги энг совуқ пойтахт. Аммо, ёзда жанубий Мўғулстонда температура 38°C етиши мумкин. Кўпчилик йиллардан бери, Гоби чўлининг жанубий қисмида деярли ҳеч қачон ёмғир ёғмайди. Аммо, шимолий тоғларда, Улаан-Баатор билан жойлашган Россия чегараси yaqinda, ёзда кўп ёмғир ёғади. 2005-йилда Мўғулстон аҳолиси 2 миллион 791 минг 272-га етди. Ва уларнинг яrimi Улаан-Бааторда яшайди. Аҳолиси тахминан 95 фоизи Монголлардан иборат. Аммо, козoқ va тунгузлар xam бор. Мўғулстонда одамлар одатда монгол тилида гапирдилар, lekin русча va туркча xam озгина гапирдилар

Jonathan Kling
OSU-IU